

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK VIII. 38.

Meglingsinstitusjonens virksomhet.
Tariffavtaler og arbeidskonflikter
1926.

(Entremise publique.
Conventions collectives et conflits du travail en 1926.)

Utgitt av

DET STATISTISKE CENTRALBYRÅ.

OSLO.

I KOMMISSJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1927.

Pris: Kr. 1,00.

Norges Offisielle Statistikk, rekke VII. (Statistique Officielle de la Norvège, série VII.)

Trykt 1926:

- Nr. 151. Folkemengdens bevegelse 1916—1920. II. Sammendrag. (*Mouvement de la population pendant les années 1916 à 1920. II. Résumé.*)
- 152. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1921. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 153. Landbruksareal og husdyrhold 1924. Representativ telling. (*Superficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1924. Recensement représentatif.*)
- 154. Folketellingen i Norge 1 desember 1920. XII. Byggeskikker på den norske landsbygd. (*Recensement du 1er décembre 1920. XII. Types des petits bâtiments à la campagne en Norvège.*)
- 155. Lønninger 1924. (*Gages et salaires.*)
- 156. Sinnssykeasylenes virksomhet 1922. (*Hospices d'aliénés.*)
- 157. Sjømannsforsikringen 1922. Fiskeriforsikringen 1922. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 158. Folkemengdens bevegelse 1922. (*Mouvement de la population.*)
- 159. Norges jernbaner 1923—24. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 160. Kriminalstatistikk og Kriminell Rettspleie 1921 og 1922. (*Criminalité et Justice criminelle.*)
- 161. Folketellingen i Norge 1 desember 1920. XIII. Oversikt over livsstillingsstatistikken og tellingens utførelse. (*Recensement du 1er décembre 1920. XIII. Aperçu de la statistique des professions et l'organisation du recensement.*)
- 162. Sinnssykeasylenes virksomhet 1923. (*Hospices d'aliénés.*)
- 163. Norges kommunale finanser 1922/23. (*Finances des communes.*)
- 164. Norges industri 1923. (*Statistique industrielle.*)
- 165. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1924—25. (*Salaires des ouvriers agricoles en 1924—1925.*)
- 166. Arbeidsforholdene ved hotell- og kafévirksomhet. (*Les conditions de travail dans les hôtels, restaurants et cafés.*)
- 167. Norges fiskerier 1922. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 168. Forsikringsselskaper 1923. (*Sociétés d'assurances.*)
- 169. Fattigvesenet 1920 og 1921. (*Assistance publique.*)
- 170. Ulykkesforsikringen 1921 og 1922. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 171. Norges postvesen 1924. (*Statistique postale.*)
- 172. Skolevesenets tilstand 1922. (*Instruction publique.*)
- 173. Fengselsstyrelsens årbok 1923. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1923.*)
- 174. Norges telegrafvesen 1923—1924. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 175. Norges fiskerier 1923. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 176. Stortingsvalget 1924. (*Élections en 1924 pour le «Storting».*)
- 177. Megling og voldgift. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1924. (*Entremise publique et arbitrage. Conventions collectives et conflits du travail en 1924.*)
- 178. Norges bergverksdrift 1924. (*Mines et usines.*)
- 179. Sinnssykeasylenes virksomhet 1924. (*Hospices d'aliénés.*)
- 180. Sykeforsikringen 1924. (*Assurance-maladie.*)
- 181. Norges skibsfart 1924. (*Navigalion.*)
- 182. Det civile veterinærvesen 1923. (*Service vétérinaire civil.*)
- 183. Landbruksareal og husdyrhold 1925. Representativ telling. (*Superficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1925. Recensement représentatif.*)
- 184. Norges sparebanker 1924. (*Caisses d'épargne.*)
- 185. Private aktiebanker 1924. (*Banques privées par actions.*)

Meglingsinstitusjonens virksomhet.
Tariffavtaler og arbeidskonflikter
1926.

*(Entremise publique.
Conventions collectives et conflits du travail en 1926.)*

Utgitt av

DET STATISTISKE CENTRALBYRÅ.

OSLO.

I KOMMISJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1927

Tidligere publikasjoner om megling og voldgift, tariffoverenskomster og arbeidskonflikter:

Det Statistiske Centralbyrå:

Arbeidsmarkedet 1906 og 1908. — Månedsskrift for Socialstatistikk. 1912. —

Statistiske Meddelelser 1923 nr. 7.

Tariffoverenskomster og arbeidskonflikter i Norge 1922. VII. 105.

Megling og voldgift. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1923. VII. 145.

Megling og voldgift. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1924. VII. 177.

Meglingsinstitusjonens virksomhet. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1925.

VIII. 2.

Meglingsinstitusjonens virksomhet 1916—21 (offentliggjort i Sociale Meddelelser 1917—22).

Se også Beretning fra Arbeidernes Fagl. Landsorganisasjon 1908—26.

FORORD

Heftets første avsnitt er riksmeglingsmannens beretning, annet og tredje avsnitt Byråets statistikk.

Ved utarbeidelsen av Byråets statistikk er gått frem efter samme plan som tidligere. De fullstendige tabeller er heller ikke i år trykt, men vil være tilgjengelige ved henvendelse til Byrådet.

Tabellarbeidet er ledet av sekretær Signy Arctander, som også har skrevet innledningen.

O s l o, 27 august 1927.

Gunnar Jahn.

E. S t o r s t e e n.

INNHold

	Side
I. Meglingsinstitusjonens virksomhet i 1926	5
A. Lønnsbevegelsen i 1926	5
1. Vårtariffene	5
2. Høsttariffene	11
B. Oversikt over fordelingen av meglingsaker og arbeidskonflikter m. v.	14
II. Tariffavtaler i 1926	16
Om utarbeidelsen	16
Tariffenes omfang	16
Tariffenes innhold	18
Oprettelsesmåte og varighet	20
III. Arbeidskonflikter i 1926.	23
Kilder	23
De største konflikter	24
Konfliktenes omfang og varighet	24
Fordeling på erhvervsgrupper og årstider	26

Table des matières.

	Pages
I. Fonctionnement de l'institution officielle d'entremise	5
A. Mouvement des salaires en 1926	5
1. Conventions collectives en printemps	5
2. Conventions collectives en automne	11
B. Répartition par districts des affaires entremises et des conflits du travail	14
II. Conventions collectives en 1926	16
Élaboration	16
Étendue des conventions collectives	16
Contenu des conventions collectives	18
Méthode d'établissement et durée des conventions collectives	20
III. Conflits du travail en 1926	23
Élaboration	23
Conflits du travail les plus étendus	24
Étendue et durée des conflits	24
Répartition par groupes d'industrie et par saisons	26

I. Meglingsinstitusjonens virksomhet i 1926.

A. Lønnsbevegelsen i 1926.

1. Vårtariffene.

Som det fremgår av fjorårets innberetning førte lønnsbevegelsen i 1925 fra tillegg gjennom prolongasjon til nedslag i lønningene. I 1926 fortsatte denne bevegelse med nye og større nedslag. Bevegelsen står som tidligere i sammenheng med leveomkostningene og den norske kronens bevegelse i forhold til utenlandsk gullvaluta.

For oversiktens skyld gjengis nedenfor detaljprisindeksen for 1925 og 1926, idet i parentes tilføies de tilsvarende kurser for engelske pund i norsk regning.

	1925.	1926.
Januar	267 (31.30)	232 (23.85)
Februar	270 (31.30)	230 (23.65)
Mars	271 (31.16)	225 (22.35)
April	267 (29.90)	221 (22.50)
Mai	262 (28.95)	220 (22.52)
Juni	259 (23.83)	218 (22.00)
Juli	259 (27.40)	220 (22.20)
August	255 (26.40)	219 (22.20)
September	248 (23.25)	217 (22.20)
Oktober	241 (23.85)	218 (20.00)
November	236 (24.00)	217 (19.75)
Desember	234 (23.85)	213 (19.25)

S a g b r u k s i n d u s t r i e n var det første fag hvor megling blev optatt i 1926. Der hadde her vært megling senest i august og september 1925. Efter en kortere arbeidsstans den gang blev konflikten ordnet ved en fire måneders prolongasjon av den dagjeldende overenskomst til 15 januar 1926. 4 januar 1926 mottok riksmeglingsmannen en skrivelse fra Norsk Arbeidsgiverforening, hvori det meddeltes at foreningen efter resultatløse forhandlinger om ny tariff hadde opsagt overenskomsten. Forbud mot arbeidsstans blev nedlagt 6 januar, og partene innkaltes til megling. Meglingsmøter holdtes i dagene fra 11 til 28 januar, da et av riksmeglingsmannen fremsatt forslag blev erklært forkastet av arbeiderne. Arbeidsstans inntrådte derefter 1 februar. Nye møter blev imidlertid holdt umiddelbart efter, og allerede 11 februar blev riksmeglingsmannens forslag vedtatt i en noget endret form, hvorefter arbeidet blev gjenoptatt 15 februar.

Ved det vedtatte forslag blev alle lønninger og lønnsatser straks senket 10 %. Efter forslaget skulde der være betinget adgang til yderligere nedsettelse senere på året. I henhold hertil blev alle lønningene 1 juni yderligere nedsatt 3 %. Den nye overenskomst gjelder til 1 april 1927.

Behandlingen av vårtariffene (aprilfagene): jernindustrien, tekstilindustrien, skotøiindustrien, bergverkene og bygningsfagene, deriblandt murerfaget, påbegyntes i første halvpart av mars måned. I dagene mellom 5 og 15 mars innløp der fra Norsk Arbeidsgiverforening meddelelse om at tariffene og plassene var opsagt i disse fag. Riksmeglingsmannen nedla forbud mot arbeidsstans og innkalte partene til meglings i samtlige fag.

Ved utgangen av mars var stillingen den at samtlige tariffer var gjennomgått hos riksmeglingsmannen, men det hadde under meglingsen vist sig at partene stod så langt fra hinannen at det ikke kunde nytte å fremsette noget meglingsforslag. Riksmeglingsmannen sendte 29 mars følgende innberetning til Socialdepartementet:

«Jeg tillater mig å meddele at tvungen meglings blev optatt i begynnelsen av mars for de tariffer som utløper pr. 1 april d. å. Disse var opsagt av Norsk Arbeidsgiverforening, som også hadde opsagt plassene til fratredeelse samme dag.

Jeg har personlig meglet for følgende landstariffer: jernindustrien, bergverksindustrien, tekstilindustrien, skofabrikkene og bygningsfagene, mens flere av de mindre landstariffer og en rekke enkeltoverenskomster har vært oversendt kretsmevlingsmennene til forføining. Dette gjelder bl. a. de grafiske fag, møbelsnekkerne m. fl.

Meglingsen har ikke ført til noget resultat, og arbeidsgiverne har i alle de fag hvor jeg har meglet — undtagen bygningsfagene — forlangt meglingsen sluttet. Arbeidsstans vil derfor kunne inntre onsdag 31 ds. ved den ordinære arbeidstids slutt. Konflikten omfatter ca. 30 000 mann.

Jeg tillater mig under de foreliggende omstendigheter å henstille til Socialdepartementet å ta under overveielse å søke istandbragt et meglingsråd hvor meglingsen kan fortsettes. Et meglingsråd av denne art kan ikke nedsettes uten partenes tilslutning. Jeg går imidlertid ut fra at ingen av partene vil motsette sig en slik ordning hvis Socialdepartementet opfordrer dem dertil.

En forutsetning for ordningen må være at arbeidsgiverne ikke iverksetter opsigelsen av plassene så lenge meglingsrådet har saken under behandling, og at der innhentes erklæring også fra Arbeidernes faglige Landsorganisasjon om at enhver arbeidsstans utsettes.

Såfremt Socialdepartementet deler min opfatning, at intet må lates uforsøkt for å undgå en omfattende arbeidsstans, vil jeg tillate mig å foreslå: At der opnevnes et meglingsråd på 3 medlemmer, hvoriblandt mig som formann,

at dette råd med partenes tilslutning gis samme myndighet i enhver hen-seende som efter lov om arbeidstvister av 6 august 1915 er tillagt meglingsinstitusjonen,

at dette råd i henhold hertil gis i opdrag å fortsette og avslutte meglingsen for vårfagene, således at arbeidsfreden kan bli sikret ».

Efterat Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Norsk Arbeidsgiverforening hadde gitt sin tilslutning til at meglingen overførtes til en sådan meglingsnevnd, blev der 30 mars utferdiget følgende kongelige resolusjon:

1. Der opnevnes en meglingsnevnd som gis i opdrag å fortsette og avslutte meglingen for de tariffer som utløper 1 april 1926, eventuelt også de øvrige vårtariffer som partene måtte gi sin tilslutning til. Nevnden gis samme myndighet som efter lov om arbeidstvister av 6 august 1915 er tillagt meglingsinstitusjonen.
2. Som medlemmer av meglingsnevnden opnevnes: som formann riksmeglingsmannen, advokat Valentin Voss, og som øvrige medlemmer fhv. statsråd, høiesterettsadvokat Johan Bredal og fhv. riksmeglingsmann, høiesterettsadvokat J. M. Lund.

Meglingsnevnden trådte sammen 31 mars og holdt i de følgende uker møter med partene, hvorunder tariffene i aprilfagene på nytt blev gjennomgått. 16 april fremla nevnden forslag til nye overenskomster i disse fag. Dette førte dog ikke til løsning av konflikten. Jeg henviser til nedenstående utdrag av nevndens beretning om saken, dat. 23 april 1926:

« — — — I møte idag meddelte Norsk Arbeidsgiverforening at dens centralstyre har besluttet å vedta forslagene. Arbeidernes faglige Landsorganisasjon meddelte på samtlige forbunds vegne at arbeiderne har forkastet dem.

For Norsk Murerforbunds vedkommende, som står utenfor Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, blev det meddelt at forslaget var vedtatt også av arbeiderne.

Arbeidsstans vil som følge herav inntre straks undtagen for de arbeideres vedkommende som står tilsluttet Norsk Murerforbund.

Meglingsnevnden ønsker overensstemmende med lov om arbeidstvister av 6 august 1915 § 36 å kunngjøre en beretning om saken.

Arbeidsgiverne forlangte en lønnsreduksjon av ca. 25 pct., for enkelte industriers vedkommende noget mere, idet de dog samtidig fremholdt at bedriftslivets stilling var så dårlig at den i virkeligheten gjorde et endnu større lønnsnedslag påkrevet. Videre var de av den opfatning at det på grunn av de usikre økonomiske forhold var ugjørlig for industrien å avslutte overenskomster på så lang tid som et år. Ved siden av lønnsreduksjonen krevet arbeidsgiverne derhos til lettelse for bedriftslivet forskjellige forandringer i de enkelte overenskomster, således spesielt med hensyn til ferier, aldersgrenser og overtidsbestemmelser.

Arbeiderne inntok det standpunkt at de ikke kunde gi sin tilslutning til en større procentvis lønnsreduksjon enn den som vilde fremkomme ved å sammenligne pristallet for leveomkostninger ved siste tariffrevisjon med pristallet nu. Innenfor en sådan grense var de imidlertid villige til å forhandle om lønnsregu-

leringens størrelse i de enkelte fag. Derimot stillet de sig helt avvisende overfor en kortere tariffperiode enn et år. De erklærte tillike at de ikke kunde gå med på nogen forringelse av de almindelige arbeidsvilkår, som de derimot i flere punkter krevet forandret i sin favør.

Meglingsnevnden fant, efter å ha hørt begge parter, å burde arbeide for en løsning som stort sett straks vilde medføre en nedsettelse av lønningene svarende til det nuværende prisnivå.

Med hensyn til tariffperiodens varighet var nevnden av den opfatning at der ikke burde bli spørsmål om kortere tid enn et år, men fant på den annen side at det vilde være uforsvarlig under de nuværende økonomiske forhold å binde bedriftslivet og arbeiderne til et bestemt lønnsnivå et helt år fremover. Nevnden søkte derfor å få partenes tilslutning til en bestemmelse om lønnsregulering efter indekstallet til høsten (august), utformet således at enhver av partene i tilfelle av en svingning i pristallet fra mars av minst 10 points skulde kunne forlange forhandlinger om en tilsvarende lønnsregulering, og således at hvis disse forhandlinger ikke ledet til enighet, skulde den av partene som hadde forlangt forhandling være berettiget til å foreta arbeidsoppsigelse i den hensikt å regulere lønningene på fritt grunnlag. Ved en sådan bestemmelse vilde den ene av partene ikke mot den annens vilje kunne fremtvinge en videregående lønnsregulering enn den som svarte til forandringen i leveomkostningene. Kun hvis den annen part motsatte sig en således begrenset regulering, vilde der kunne optas kamp om lønns spørsmålet på fritt grunnlag. Derimot vilde ingen av partene ha adgang til å kreve forandringer i tariffenes utløpstid eller øvrige bestemmelser.

Hvad de øvrige fra begge sider reiste krav angikk kom nevnden til det resultat at der under den foreliggende situasjon ikke godt kunde bli tale om å søke gjennomført vesentlige forandringer i overenskomstene, utenfor lønnsbestemmelsene.

Den siste tariffrevisjon for vårfagene — undtagen bygningsfagene — foregikk efter storkonflikten i 1924, da pristallet var 245. Der blev den gang opprettet 2-årige overenskomster med en bestemmelse om adgang til forhandling om en lønnsregulering våren 1925 under forutsetning av at prisene i januar 1925 var steget eller falt minst 5 pct. Da indekstallet for denne måned viste 267, forlangte arbeiderne sådanne forhandlinger. Disse resulterte i et fellesoppgjør i mars 1925, da indekstallet nådde toppen 271, hvorved der blev gitt et generelt lønnstillegg av 15 øre timen for mannlige arbeidere — og forholdsmessig mindre for kvinner og gutter —, tilnærmeelsesvis svarende til prisstigningen fra tariffrevisjonen 1924.

Da nu indekstallet for mars i år viste 225, var det meglingsnevndens standpunkt at lønningene måtte reguleres omtrent i forhold hertil. Dette er i nevndens forslag gjennomført ved at lønningene først fratrekkes de ifjor gitte timetillegg og derefter reduseres med 10 pct.

Denne reduksjon representerer f. eks. i jernindustrien et nedslag av 31 øre på den gjennomsnittlige individuelle timelønn. For bygningsfagene blev reduksjonen av forskjellige grunner fastsatt på en annen måte og noget mindre, nemlig stort sett 25 øres avslag på normallønnen pr. time.

Da nevnden fremla sine forslag, uttalte den at den på grunnlag av de førte forhandlinger gikk ut fra at de møtende representanter for begge hovedorganisasjoner vilde gjøre hvad der stod i deres makt for å få forslagene vedtatt. Denne uttalelse møtte ingen motsigelse.»

Arbeidsstans inntrådte derpå i dagene omkring 26 april. I den følgende tid holdt nevndens formann sig i stadig forbindelse med partene. Nogen utvei til løsning av konflikten viste sig imidlertid ikke, hvorfor meglingsnevnden først 26 mai i henhold til lovens § 38 kunde opfordre partene til nye forhandlinger. Sådanne blev umiddelbart efter optatt for nevnden i samtlige aprilfag. Efter daglige langvarige møter kunde nevnden 31 mai kunngjøre nedenstående beretning:

«Under de fornyede forhandlinger for meglingsnevnden er partenes representanter blitt enige om å forelegge og å anbefale sine mandanter å vedta meglingsnevndens forslag av 16 april d. å. med visse nærmere bestemte endringer, og overensstemmende hermed fremsetter nevnden følgende nye

FORSLAG:

- a. Jernindustrien, tekstilindustrien, skotøifabrikkerne og bergverkene.

Tariffavtalene utløper 31 januar 1927 uten forutgående opsigelse. Adgangen til regulering av lønnsbestemmelsene i tariffperioden bortfaller. Forøvrig overensstemmende med meglingsnevndens forslag av 16 april d. å.

Protokolltilførsel.

Den omstendighet at man ved denne leilighet har fastsatt en utløpstid pr. 31 januar 1927 innebærer ikke nogen tilslutning til en forandring av den hittil gjeldende utløpstid for tariffene pr. 31 mars og kan således ikke påberopes som precedens for en fremtidig utløpstid for tariffavtalene pr. 1 februar.

- b. Bygningsfagene, herunder også murerfaget.

Tariffavtalene gjelder til 31 mars 1928 og videre et år av gangen, medmindre de skriftlig opsies av en av partene med en måneds forutgående varsel.

Hvis imidlertid det Statistiske Centralbyrås indekstall for leveomkostninger i januar 1927 viser en stigning eller et fall av minst 10 points, sammenlignet med mars d. å., har en av partene — arbeiderne i tilfelle av stigning og arbeidsgiverne i tilfelle av fall — adgang til å begjære forhandlinger om en til

indeksforandringen svarende regulering av tariffens lønnsbestemmelser (alle lønninger og lønnsatser).

Leder disse forhandlinger ikke til enighet, kan den av partene som har forlangt revisjon straks foreta arbeidsoppsigelse i den hensikt å regulere tariffens lønnsbestemmelser på fritt grunnlag.

For øvrig overensstemmende med meglingsnevndens forslag av 16 april 1926.

— — — — —»

I et derpå følgende møte 9 juni meddelte partenes representanter at meglingsnevndens forslag av 31 mai var vedtatt. Arbeidet blev gjenoptatt i dagene omkring 10 juni.

Stort sett blev lønnsreduksjonen for jernindustrien, tekstilindustrien og skotøiindustrien ca. 17 pct., for bergverksindustrien muligens litt mindre og for bygningsfagene 12 à 13 pct.

Også maifagene: bryggeriene i Oslo og møllene samt Norsk Hydro, blev behandlet ved meglingsnevnden. I disse fag innløp der i dagene omkring 20 mai melding til riksmeglingsmannen fra Norsk Arbeidsgiverforening om at tariffen og plasser var opsagt ved Norsk Hydro og møllene ved opslag fra bedriftenes side om reduksjon i lønningene, hvilket arbeiderne erklærte at de oppfattet som opsigelse av plassene.

Riksmeglingsmannen nedla forbud mot arbeidsstans 21 mai. Forhandlinger for meglingsnevnden blev optatt i dagene efter 3 juni. Meglingsnevnden fremsette forslag til nye overenskomster for Norsk Hydro 12 juni og 17 juni for bryggeriene og møllene. Forslagene innebar her som ved aprilfagene en lønnsreduksjon som for Norsk Hydros vedkommende svarte nogenlunde til prisfallet fra siste tariffrevisjon (ca. 15 pct.). For møllene og bryggeriene var forhandlerne på begge sider enige om å foreslå en noget mindre reduksjon (ca. 10 à 12 pct.). I møter 18 juni meddelte partene at forslagene vedrørende Norsk Hydro og bryggeriene var vedtatt. Tilsvarende meddelelse for møllene blev gitt i et møte 22 juni.

Tariffen ved Norsk Hydro blev gitt et års varighet til 31 mai 1927. For tariffene ved møllene og bryggeriene blev utløpstiden satt til 1 mai 1928, dog med betinget adgang til regulering i april 1927 hvis indeksen for denne måned var steget eller falt minst 10 points siden april 1926.

Andre fag enn de tidligere nevnte blev ikke behandlet av meglingsnevnden. I endel av de mindre vårfag meglet riksmeglingsmannen alene, således ved Statens anlegg og malerfaget, hvor en ordning fant sted efter samme hovedlinjer som de der var optrukket av meglingsnevnden. Enn videre optok riksmeglingsmannen megling for Bergens Sporvei, hvor der hadde vært en langvarig stans. Også her lykkedes det å få arbeidet gjenoptatt, idet arbeiderne vedtok et av kommunens forhandlere fremsatt tilbud, som i

det vesentlige stemte med et av den særskilt opnevnte kretsmeglingsmann for Vestlandet tidligere fremsatt forslag.

Videre behandlet riksmeglingsmannen melkefabrikkenes tariff, som efter opsigelse utløp 1 juli. Et av riksmeglingsmannen fremsatt forslag, som hadde forhandlernes tilslutning, blev vedtatt. Lønningene blev nedsatt med 25 øre pr. time for mannlige arbeidere og den nye overenskomst gitt en varighet til 1 juli 1927.

I flukt med de foran nevnte aprilfag blev også endel andre fag ordnet efter megling av kretsmeglingsmannen for Oslo, således møbelsnekkerne, fyrstikkfabrikkene, skredderfaget, de grafiske fag og bokbinderfaget, hvor der stort sett blev gitt tilsvarende lønnsnedslag som der blev gitt efter meglingsnevndens forslag. De to sistnevnte fag blev ordnet uten at det kom til arbeidsstans.

Kretsmeglingsmannen for Oslo behandlet også tariffene for Oslo kommune og Oslo Sporveier, som efter omtr. en måneds arbeidsstans blev ordnet med omtrent tilsvarende lønnsnedslag.

Ved cementfabrikkene Christiania Portland og Dalen Portland blev tarifforholdet ordnet hos kretsmeglingsmannen efter langvarig arbeidsstans. Lønnsnedslaget var her noget større.

Overensstemmende med meglingsnevndens forslag blev tarifforholdet også ordnet for Akers kommunes arbeidere. Saken blev behandlet av kretsmeglingsmannen for Oslo i mai og juni og ordnet, uten at der inntraff arbeidsstans. Tilsvarende ordning fant sted i garverfaget, likeledes efter megling av kretsmeglingsmannen for Oslo.

Tobakksfabrikkenes tariff blev behandlet i juni av kretsmeglingsmannen for Østlandet. Partene vedtok et av kretsmeglingsmannen fremsatt forslag. De i 1925 gitte lønnstillegg bortfalt, hvorefter endel av lønnsatsene redusertes yderligere med 5—8 pct.

2. Høsttariffene.

2 august mottok riksmeglingsmannen melding fra Norsk Arbeidsgiverforening om opsigelse av arbeiderne ved den elektrokjemiske industri, hvor tariffen utløp 15 august. Riksmeglingsmannen nedla 4 august forbud mot arbeidsstans og innkalte partene til megling. Denne pågikk til 27 august, da et av riksmeglingsmannen fremsatt forslag blev erklært vedtatt. Efter forslaget blev lønningene nedsatt med 15 pct. Riksmeglingsmannen ledsaget forslaget med en uttalelse om at en gjennomførelse av de prinsipper som lå til grunn for meglingsnevndens av begge parter vedtatte forslag for aprilfagene ledet til en sådan reduksjon av lønningene.

I tilslutning til meglingen i den elektrokjemiske industri blev det overlatt til riksmeglingsmannen som voldgiftsman å fastsette en rekke akkordsatser ved enkeltbedrifter i denne industri.

I p a p i r i n d u s t r i e n blev megling optatt 5 august, efterat melding om arbeidsopsigelse var innkommet fra Papirindustriens Arbeidsgiverforening 29 juli og forbud mot arbeidsstans nedlagt den 31de s. m.

Da arbeidsgiverne krevet større reduksjoner av lønningene enn de som var gitt i vårfagene, og arbeiderne ikke kunde beveges til å vedta større nedslag, måtte riksmeglingsmannen 12 august slutte meglingen som resultatløs. Arbeidsstans inntrådte 15 august. Da stansen hadde vart en måned, opfordret riksmeglingsmannen partene til nye forhandlinger overensstemmende med lovens § 38. Sådanne forhandlinger blev optatt under riksmeglingsmannens ledelse. Da partene fremdeles stod så langt fra hinannen at det vilde være nytteløst å fremsette noget forslag til ny tariff, fremsatte riksmeglingsmannen i et møte 21 september følgende forslag:

«Tvisten i papirindustrien henvises til avgjørelse ved en voldgiftsrett bestående av 5 medlemmer, hvorav kongen opnevner de 3 og partene hver 1.

Arbeidet gjenoptas ved samtlige bedrifter som var i gang ved arbeidsstansens inntreden, så snart det er avgjort om begge parter vedtar forslaget, og så snart driftstekniske hensyn gjør det mulig.

De lønninger som voldgiftsretten fastsetter skal gjelde fra arbeidets gjenoptagelse. Inntil rettens avgjørelse foreligger utbetales arbeiderne et passende forskudd.»

Dette forslag angikk i første rekke Papirindustriens Arbeidsgiverforening og Norsk Papirindustriarbeiderforbund.

I de derpå følgende dager holdtes møter med Transportarbeiderforbundet, Elektrikerforbundet og Maskinistforbundet, som også vilde forelegge tilsvarende forslag fra sine medlemmer i papirindustrien.

I et derpå følgende møte 23 september meddelte arbeidsgivernes representanter at forslaget var vedtatt. Arbeidernes representanter meddelte at forslaget var forkastet, men erklærte at man vilde kunne undergi de generelle krav frivillig voldgift på betingelse av at særkravene løstes gjennom forhandlinger på forhånd.

Arbeidsgivernes representanter erklærte sig derefter villige til å opta sådanne forhåndsforhandlinger. Partene optok derefter direkte forhandlinger, idet de vilde underrette riksmeglingsmannen når de var blitt enige om en løsning av særkravene.

28 september innkalte riksmeglingsmannen partene til et nytt møte, idet han hadde fått underretning om at partsforhandlingene om særkravene var avsluttet. Enighet forelå imidlertid bare ved 24 bedrifter, mens der ennå gjenstod 17 bedrifter hvor man ikke var kommet til enighet om særkravene.

For å bringe voldgiftsordningen i havn gjenoptok riksmeglingsmannen forhandlingene med partene, inntil de siste særkrav var blitt ordnet 2 oktober. Partenes representanter erklærte derefter at de overgav de generelle tvistepunkter (lønsspørsmålet m. v.) til frivillig voldgift. Meglingen blev derefter sluttet og arbeidet ved bedriftene gjenoptatt i de følgende dager.

Ved voldgiftsdommen av 16 oktober blev lønningene redusert med 15—16—17 pct. Varigheten av dommen blev satt til 15 mars 1927.

Riksmeglingsmannen ledet utover høsten også tariffrevisjonen ved *c h o k o l a d e f a b r i k k e n e*, som fikk en lønnsreduksjon på 10—12 pct., samt ved endel enkeltbedrifter og mindre industrier. Av disse fikk *g u l l s m e d e n e* en lønnsreduksjon på 13 pct.

Årets siste meglings sak vedrørte som vanlig *t r a n s p o r t a r b e i d e r n e* på kyststrekningen Fredrikshald—Namsos. Melding om arbeidsoppsigelse innlöp fra Norsk Arbeidsgiverforening 26 oktober. Riksmeglingsmannen nedla forbud mot arbeidsstans den 28de og innkalte partene til megling 30 oktober. Den videre behandling av saken blev imidlertid med hjemmel i arbeidstvistlovens § 30 av Socialdepartementet overdratt til kretsmeglingsmannen for Vestlandet, da riksmeglingsmannen som formann i en kongelig kommisjon til behandling av spørsmålet om lovordnede avstemningsregler under streik og lockout var forhindret i å fortsette meglingen.

Under kretsmeglingsmannens megling opnåddes enighet om et års prolongasjon av den gjeldende overenskomst uten noget øieblikkelig nedslag av lønningene. Det bemerkes at der ikke hadde vært nogen nevneverdig nedgang i leveomkostningene siden mai 1926, da der i dette fag fant en lønnsreduksjon sted i henhold til overenskomstens bestemmelser. Den nye overenskomst gir betinget adgang til lønnsregulering efter prisindeksen i mai 1927. Ved siden herav blev der foretatt enkelte forandringer i overenskomstens øvrige bestemmelser.

Kretsmeglingsmannen for Oslo behandlet også endel av de større høstfag, bl. a. *m a r g a r i n i n d u s t r i e n* og *k o n f e k s j o n s f a b r i k k e n e*, hvor der blev gitt et lønnsnedslag på omkring 10 pct., ved konfeksjonsfabrikkene dog noget mere.

B. Oversikt over meglingssaker.

Nedenstående tabell gir oversikt over de meglingssaker som riksmeglingsmannen eller meglingsnevnden behandlet i 1926.

Fag eller bedrift	Bedrifter	Arbeidere	Forbud mot arbeidsstans	Arbeidsstans		Varighet i arbeidsdager	Tapte arbeidsdager 1926
				fra	til		
Sagbrukene	24	2 000	ja	1/2	15/2	12	24 000
Jernindustrien	139	9 500	ja	26/4	10/6	37	351 500
Bergverkene	8	2 200	ja	26/4	10/6	37	81 400
Skotøifabrikken	21	2 000	ja	26/4	10/6	37	74 000
Tekstilindustrien	27	4 500	ja	26/4	10/6	37	166 500
Bygningsfagene, herunder murerfaget	245	3 200	ja	26/4	10/6	37	118 400
Statens anlegg	1	3 000	nei ¹⁾				
Malermestrene	70	900	nei				
Bergens Sporvei ²⁾	-	-	-				
Norsk Hydro	1	1 300	ja				
Møllene	4	433	ja				
Bryggeriene Oslo	4	1 100	ja				
Melkefabrikkene	4	450	nei				
Papirindustrien	66	12 700	ja	15/8	2/10	41	520 700
Elektrokjemisk industri	15	3 000	ja				
Chokoladefabrikkene	4	720	nei				
Drammensvassdragets Fellesfløtning ²⁾	-	-	-				
Gull- og sølvvarefabrikkene	360	650	nei				
Glemminge fabrikk ²⁾	-	-	-				
Electric Furnace Products Company Ltd.	1	500	nei				
Losse- og lastearbeiderne ²⁾	-	-	-				
Tilsammen	994	48 153	11				1 336 500

Fordeelingen av saker m. v. på de forskjellige meglingskretser stiller sig således:

Meglingskrets	Antall saker	Antall saker hvori forbud mot arbeidsstans blev nedlagt	Antall bedrifter	Antall arbeidere
Riksmeglingsmannen	17	11	994	48 153
Oslo	74	21	827	17 215
Østlandet	60	13	124	7 377
Sørlandet	6	-	12	356
Vestlandet	14	2	916	12 753
Trøndelagen	31	-	75	2 583
Nord-Norge	2	-	2	110
Tilsammen	204	47	2 950	88 547

¹⁾ «Frivillig» meglings.

²⁾ Saken er medregnet i vedkommende kretsmeglingsmanns rubrikk i de følgende tabeller.

Fordelingen av streiker m. v. stiller sig således:

Meglingskrets	Antall tilfelle av arbeidsstans	Antall bedrifter	Antall arbeidere	Antall tapte arbeidsdager 1926
Riksmeglingsmannen	7	530	36 100	1 336 500
Oslo . .	24	253	9 631	428 391
Østlandet	18	23	2 793	292 488
Sørlandet .			-	-
Vestlandet	3	3	323	34 126
Trøndelagen .	7	9	313	19 275
Nord-Norge				
Tilsammen . .	59	818	49 160	2 110 780

Efterat partene i de senere år er blitt mere og mere tilbøielige til å redusere forhandlingene sig imellem til en kortvarig meningsutveksling, hvorefter de venter tvungen megling optatt selv i rent bagatellmessige konflikter, har riksmeglingsmannen — for om mulig å hitføre en bedre praksis — 30 oktober 1926 sendt en rundskrivelse til kretsmeglingsmennene, hvorav nedenfor gjengis:

«Det har i de senere år vært praksis å opta tvungen megling i omtrent alle konflikter hvor der er innkommet melding om arbeidsopsigelse. Jeg forstår imidlertid lovens § 31 således at det ikke har vært forutsetningen at der skulde istandbringes megling også i rent bagatellmessige konflikter. Jeg mener derfor at man bør komme bort fra den nuværende praksis, som både påfører det offentlige unødige utgifter, og som inngir partene den forestilling at alle tvistespørsmål skal løses ved meglingsmyndighetenes bistand.

Forat kretsmeglingsmennene kan være à jour med de konflikter som opstår i deres distrikter, vil jeg også for fremtiden sende underretning om enhver melding om arbeidsopsigelse som kommer mig i hende. Imidlertid bør det bli gjenstand for konkret bedømmelse om der i hvert enkelt tilfelle er grunn til å opta megling. Herunder vil der være adgang til å ta hensyn til de lokale interesser og til hvorvidt konflikten, uaktet den i første rekke berører et fåtall av arbeidere, dog vil kunne være så alvorlig at det offentlige bør skride inn. I almindelige tilfelle vil man i første rekke kunne se hen til antallet av de arbeidere som berøres av konflikten. Jeg antar at man ordinært må kunne undlate å innkalle til megling hvor tallet ikke overstiger 50 arbeidere .»

Oslo i januar 1927.

Valentin Voss.

Gunnar Meyer.

II. Tariffavtaler i 1926.

I tilslutning til riksmeglingsmannens årsberetning har Byrået i likhet med tidligere år utarbeidet en statistisk oversikt over tariffoverenskomster og arbeidskonflikter. Angående materialet og utarbeidelsen henviser man til de foregående årganger. Også i år har man måttet supplere riksmeglingsmannens materiale med opplysninger fra partene.

Opgave over tariffenes omfang har man som regel fått fra begge parter, undertiden bare fra den ene part. De detaljerte tabeller vil av økonomiske grunner ikke bli trykt, men vil være tilgjengelige i Byrået.

Tariffenes omfang. Ved utgangen av 1926 var der i alt 535 tariffier som omfattet 105 920 arbeidere, mens der ved utgangen av 1925 var 464 tariffier med 121 095 arbeidere. Tariffenes antall er således steget betydelig, mens deres samlede omfang er gått adskillig ned. Nedgangen i arbeidertall skyldes vesentlig at de eldre store tariffiers omfang er gått ned, stigningen i tariffenes antall at der er mange nyoprettede småtariffier. Ikke alle disse tariffier er dog nye i den forstand at de omfatter bedrifter og arbeidere hvis forhold ikke tidligere har vært tariffestet. Mange er fremkommet ved at allerede bestående tariffiers område er blitt forminsket derved at endel av de bedrifter og arbeidere som omfattedes av dem er kommet med i «nye» tariffier. Det økede antall tariffier har imidlertid også en annen grunn; man får nemlig etterhvert rede på tariffier som allerede har eksistert en tid, men som man ikke tidligere har fått med i tariffstatistikken.

I de følgende oversiktstabeller er grupperingen av tariffoverenskomstene etter *erhverv* som tidligere foretatt etter *bedriftenes art* for så vidt ikke annet er uttrykkelig sagt. Man har fulgt industristatistikkens grupperingsmåte.

171 av tariffene, omfattende 10 496 arbeidere, var nyoprettede eller nytilkomne i året. Disse fordeler sig således på de forskjellige erhvervsgrupper:

	Overensk.	Arbeidere.		Overensk.	Arbeidere.
Utvinning av metaller	3	947	Beklædningsindustri	7	94
Sten- og jordarter	4	485	Nærings- og nyd.m.in-		
Metallindustri	33	2 091	dustri	19	938
Kjemisk industri	1	62	Polygrafisk industri	-	-
Olje- og fettindustri	1	11	Bygge- og anleggsvirk-		
Elektrisitets- og gass-			somhet	26	2 118
verk	6	43	Transport	14	672
Treindustri	21	1 313	Sjøfart	-	-
Papirindustri	16	380	Forskjellige bedrifter	13	640
Lær- og gummiindustri	4	606			
Tekstilindustri	3	96	Tilsammen	171	10 496

En fordeling etter *fagforbund* viser at de fleste nye tariffier forekommer innen Bygningsarbeider-, Bokbinder-, Høvleriarbeider-, Jern- og metallarbeider-, Nærings- og nydelsesmiddelarbeider- og Transportarbeiderforbundet.

Det største arbeidertall i disse tariffene forekommer i Bygningsarbeider-, Jern- og metallarbeider- og Høvleriarbeiderforbundet.

Av de gjeldende tariffavtaler i 1925 er der falt bort 64, omfattende tilsammen 4 516 arbeidere. Ikke alle disse arbeidere har sluttet å arbeide etter tariff, idet endel tariffene er slått sammen og er gått inn under større overenskomster. Endel anlegg og lignende arbeider er ferdige, så tariffene av den grunn er falt bort, likesom også endel bedrifter har innstillet sin virksomhet. Flere tariffene med et ganske betydelig arbeidertall er dog falt bort av den grunn at man har holdt op å arbeide etter tariff, enten midlertidig, fordi det ikke var lyktes å treffe nogen ordning ved årets utgang (flere transporttariffer), eller fordi man ønsket å arbeide på frie vilkår (et par tariffene innen Sjøfart.).

Det samlede antall tariffene og det tilsvarende arbeidertall var ved utgangen av årene 1925 og 1926:

Erhvervsgrupper	Antall overenskomster		Derav berørte arbeidere	
	31/12 1925	31/12 1926	31/12 1925	31/12 1926
I. Utvinning av metaller . . .	2	6	3 788	3 613
II. Sten- og jordarter	32	33	6 087	5 332
III. Metallindustri	38	61	16 204	16 337
IV. Kjemisk industri	12	14	6 074	6 165
V. Olje- og fettindustri	3	3	330	275
VI. Elektrisitets- og gassverk	24	27	670	352
VII. Treindustri	51	62	6 173	5 677
VIII. Papirindustri	18	30	12 764	12 724
IX. Lær- og gummiindustri	13	15	832	1 934
X. Tekstilindustri	10	9	3 940	3 301
XI. Beklædningsindustri	33	29	5 581	5 018
XII. Nærings- og nydelsesm.ind.	79	85	9 466	8 655
XIII. Polygrafisk industri	4	4	3 500	3 490
XIV. Bygge- og anleggsvirksomhet	78	81	15 278	11 857
XV. Transport	29	35	8 435	7 291
XVI. Sjøfart	23	15	16 325	8 084
XVII. Forskjellige bedrifter	15	26	5 648	5 815
Tilsammen	464	535	121 095	105 920

8 av tariffene i 1926 med tilsammen 805 arbeidere var utløpet innen årsskiftet uten å være blitt fornyet. Da man fortsatte å arbeide på de gamle vilkår, er de allikevel regnet som gjeldende ved årets utgang.

I de fleste grupper er arbeidertallet falt fra 1925 til 1926. Kun i gruppene III, IV, IX og XVII er der stigning. Stigningen i gruppe III skyldes vesentlig nyoprettede og nytilkomne tariffene. Stigningen i gruppene IV og IX skyldes dels et par nytilkomne tariffene, dels nogen stigning i arbeidertall i et par av de eldre. I gruppe XVII, «forskjellige bedrifter», hvor man har samlet en rekke temmelig uensartede tariffene: kommunale tariffene, som omfatter arbeidere av forskjellig art, en rekke tariffene for handelsfunksjonærer, for barberer etc.,

skyldes arbeiderantallets vekst at man særlig for de to sistnevnte arter har fått med en rekke tariffer som man tidligere ikke hadde kjennskap til.

I de øvrige grupper er der nedgang i arbeidertallet fra 1925 til 1926. Relativt størst har nedgangen vært i gruppene XVI, VI, XIV, V og X, absolutt størst i gruppene XVI, XIV, XV, XII, II og X. I gruppe II er kommet endel tariffer til og gått endel fra. Nedgangen i arbeidertall skyldes vesentlig at omfanget i endel eldre tariffer er betydelig forminsknet. I gruppe X er grunnen til nedgangen vesentlig den at endel temmelig betydelige tariffer er falt bort, mens de nytilkomne tariffer er ganske små. Dessuten er der endel nedgang i arbeider-tallet i et par eldre tariffer. I gruppe XII skyldes nedgangen at omfanget av enkelte eldre store tariffer er adskillig innskrenket. I gruppe XIV er årsakene til nedgangen forskjellige. Der er kommet adskillige nye tariffer til, endel tariffer er falt bort, og omfanget av eldre tariffer er til dels betydelig gått ned. Nedgangen i gruppe XV skyldes vesentlig at endel arbeidere, hvis tariff var utløpet, ved årets utgang ennå ikke hadde fått nogen ny, idet forholdene først blev ordnet i 1927. Grunnen til den store forandring i gruppe XVI er dels den at et betydelig antall for tiden arbeider uten tariff, dels at det antall sjøfolk som opgis å gå inn under de bestående tariffer er meget variabelt fra år til år. I de øvrige erhvervsgrupper har forandringene vært mindre utpregede.

Av de gjeldende tariffer ved utgangen av 1926 må 37 karakteriseres som landsoverenskomster, idet de gjaldt et utstrakt område og angikk en betydelig del av landets arbeidere i vedkommende fag eller industri. De omfattet 62 859 arbeidere.

Tariffenes innhold. Opgavene over lønnsatser er dessverre ikke fullstendige, idet der savnes endel oppgaver for begge år. I endel tariffer med spesifiserte akkordsatser er det heller ikke mulig å gi noget betegnende uttrykk for lønningenes bevegelse.

Av de 416 tariffer hvor vi har oppgaver over lønninger for begge år har der i 369 tariffer, omfattende 95 308 arbeidere, vært fall i lønningene fra 1925 til 1926. De øvrige blev på et par undtagelser nær, hvor der var stigning, prolongert. I det hele har bevegelsen i lønningene vært mere ensartet fra 1925 til 1926 enn i det foregående år (se nærmere herom «Lønninger 1925/26»), hvorimot der i lønnsfallets størrelse kan være adskillig forskjell mellom de enkelte fag.

Å foreta nogen beregninger over lønnsfallet under ett på grunnlag av tariffenes lønnsatser lar sig ikke gjøre, da disse ikke alltid gir uttrykk for det faktiske fall i individuelle lønninger som har funnet sted. For dog tilnærmedesvis å gi et uttrykk for lønnsfallet skal her anføres for endel viktigere tariffer det procentvise fall som man regner med. Tallene skriver sig vesentlig fra Landsorganisasjonens Meddelelsesblad og Fagforbundenes beretninger. Da de delvis refererer sig til de individuelle lønningers fall, delvis til akkordsatsenes, kan de imidlertid ikke gi et helt fyldestgjørende bilde av bevegelsen.

Pct.vis lønnsfall	Eksempler på lønnsfall fra utg. av 1925 til utg. av 1926 i endel landstariffer o. a. betydningsfulle tariffer.
8—10	Malerfaget, transportfaget.
10—12	Chokoladeindustri, bryggeriene, møllene, militære verksteder, konfeksjonsindustri.
12—15	Sagbruksindustri, bygningsfag, bergverksindustri, bakerfag, skredderfag, fyrstikkindustri, litografer.
15	Elektrokjemisk industri, Hydro, Oslo kommune.
17	Mek. verksteder, tekstilindustri, skotøiindustri, papirindustri.
15—18	Lærfabrikkene, stenindustri (17—18 og enkelte 22), endel glassverk.

Bevegelsen fra utgangen av 1925 til utgangen av 1926 er i flere fag et resultat av flere forandringer i årets løp. I sagbruksindustrien blev f. eks. lønningene i februar satt ned 10 pct., samtidig med at det blev bestemt at de yderligere skulde reduseres når der forelå avgjørelse for de store vårtariffer. I henhold hertil blev de i juni yderligere satt ned, så at lønnsfallet i alt blev 13 pct. I flere av de store sjøfartstariffer blev ved overgangen til ny tariff i 1926 lønningene satt ned noget, mens der samtidig blev tatt inn bestemmelse om en yderligere nedsettelse fra et bestemt tidspunkt senere på året.

Lønnsfallet i transportfaget skjedde i henhold til bestemmelse om indeksregulering i tariffene høsten 1925.

Med hensyn til lønningsformer er der ikke foregått nogen forandring av betydning i de tidligere bestående forhold. Man henviser herom til de foregående årganger.

Nogen fordeling av tariffene etter bestemmelsene om minstelønn eller normallønn har man i år ikke foretatt, da man i så mange tilfelle savner nøiaktige opplysninger herom.

De øvrige lønningsbestemmelser — om overtidsprocenter, læreguttskalaer o. s. v. — er gjennomgående uforandret i de nye tariffer. Dog er læreguttskalaenes lønnsatser som regel forandret i overensstemmelse med lønnsattsene for øvrig.

Efter feriens lengde fordeler antallet av overenskomster og arbeidere sig således:

	Absolutte tall		Relative tall			
	1926.		1926.		1925.	
	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.
Under 6 dager	—	—	—	—	0,2	—
6 dager (1 uke)	33	2 335	6,1	2,2	5,2	1,8
8 »	158	45 677	29,5	43,1	34,9	47,0
1—2 uker	10	478	1,9	0,5	3,4	2,2
12 dager (2 uker) ¹⁾	291	52 847	54,4	49,9	49,6	46,2
Over 2 uker	27	2 638	5,1	2,5	4,5	1,3
Uopgitt eller ingen feried.	16	1 945	3,0	1,8	2,2	1,5
	535	105 920	100,0	100,0	100,0	100,0

¹⁾ Herav 6 tariffer med 5 240 arbeidere, hvorav endel med lengere ferie (skiftarbeidere).

Ca. 93 pct. av arbeiderne har 8 eller 12 dagers ferie. Likesom i foregående år synes der å ha vært en stigning i gruppen 12 dagers ferie, hvad der antagelig må skyldes nytilkomne tariffier med 12 dagers ferie. Nogen faktisk tendens til et stigende antall feriedager i eldre tariffier forekommer ikke. Av tariffiene med uoppgitt ferie eller ingen feriedager var der 3 med 320 arbeidere som hadde bestemmelse om feriegodtgjørelse istedenfor feriedager.

Feriers lengde i de forskjellige erhvervsgrupper fremgår av tabellen neste side.

Oprettelsesmåte og varighet. Av riksmeglingsmannens beretning vil fremgå hvor mange meglingsaker der har vært i året, og hvor stort antall arbeidere har vært interessert i disse. Antallet av meglingsaker kan dog være større enn antall oprettede tariffavtaler ved megling, idet ikke alle meglingsaker leder til opprettelse av tariff. De store og mere betydningsfulle tariffier ordnes som regel med bistand av meglingsinstitusjonen. Det har dog i de senere år vært utstrakt praksis å henvende sig til meglingsinstitusjonen også hvor det gjelder saker av mindre rekkevidde. (Se riksmeglingsmannens beretning side 15.)

Tariffene har i de senere år som regel en varighet av 1 år. Endel av tariffene i 1926 blev inngått med 2 års varighet, men med adgang til lønnsregulering etter 1 år i henhold til indeksbestemmelse. Dette gjaldt en rekke tariffier innen bygningsfaget, flere tariffier innen boktrykker- og bokbinderfaget, baker- og konditorfaget, møllene, bryggeriene etc. Der var også i endel av 1-års tariffiene adgang til lønnsregulering i tariffperioden i henhold til indeksbestemmelse (transportfaget, gullsmedfaget).

I nedenstående tabell er de tariffier som var gjeldende i slutningen av 1926 fordelt etter endelig utløpstid. For de tariffier som har bestemmelse om adgang til indeksregulering er anført når denne i tilfelle kan finne sted.

Endelig utløpstid	Antall		Av disse hadde følgende adgang til indeksreg. i 1927 i:					
			1 kv.		2 kv.		3 kv.	
	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.
Kort før eller ved årsskiftet 1927	8	805						
1. kvartal 1927	186	53 257						
2. ————— »	162	18 781						
3. ————— »	64	10 908	2	710				
4. ————— »	23	4 423			6	3 369		
1. ————— 1928	64	10 179	51	8 012	7	835		
2. ————— »	6	3 020			6	3 020		
3. ————— »	1	25					1	25
Ubestemt utløpstid	21	4 522						
Tilsammen	535	105920	53	8 722	19	7 224	1	25

Feriers lengde i de forskjellige erhvervsgrupper.

Erhvervsgrupper	6 dager (1 uke)		8 dager		1—2 uker		12 dager (2 uker)		Over 2 uker		Uoppgitt eller ingen ferie		Tilsammen	
	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.
I. Utvinning av metaller . . .			2	2 450			4	1 163					6	3 613
II. Sten- og jordarter	6	605	14	2 112	2	130	11	2 485					33	5 332
III. Metallindustri			48	13 085			11	3 199	1	33	1	20	61	16 337
IV. Kjemisk industri			3	95			11	6 070					14	6 165
V. Olje- og fettindustri							3	275					3	275
VI. Elektrisitets- og gassverk			3	12	1	16	14	171	9	153			27	352
VII. Treindustri	6	100	40	4 932			16	645					62	5 677
VIII. Papirindustri			14	11 747			16	977					30	12 724
IX. Lær- og gummiindustri			6	1 129			9	805					15	1 934
X. Tekstilindustri			9	3 301									9	3 301
XI. Beklædning	3	18	4	452	2	32	20	4 516					29	5 018
XII. Nærings- og nytelsesm.ind.	1	150	4	580	2	52	74	7 057	1	15	3	801	85	8 655
XIII. Polygrafisk industri			-	-			4	3 490					4	3 490
XIV. Bygge- og anleggsvirks.	4	90	4	380			69	11 122	3	225	1	40	81	11 857
XV. Transport	4	204	6	3 402			12	1 354	2	1 247	11	1 084	35	7 291
XVI. Sjøfart	9	1 168	1	2 000			4	4 900	1	16			15	8 084
XVII. Forskjellige bedrifter					3	248	13	4 618	10	949			26	5 815
Tilsammen	33	2 335	158	45 677	10	478	291	52 847	27	2 638	16	1 945	535	105 920

Tariffenes utløpstid.

Erhvervsgrupper	Utløpet ikke fornyet		^{31/12} 1926				1927.								1928				Ubestemt		I alt	
					1. kv.		2. kv.		3. kv.		4. kv.		1. kv.		2. og 3. kv.							
	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.		
I. Utvinning av metaller					1	2 200	3	947	1	250								1	216	6	3 613	
II. Sten- og jordarter . . .					11	1 314	14	2 528	2	727				1	320			5	443	33	5 332	
III. Metallindustri					49	12 850	8	1 252	¹⁾ 3	2 210			²⁾ 1	25						61	16 337	
IV. Kjemisk industri					1	726	6	1 477	7	3 962										14	6 165	
V. Olje- og fettindustri . . .							2	264										1	11	3	275	
VI. Elektrisitets- og gass- verk					6	92	12	142	8	73	1	45								27	352	
VII. Treindustri	1	10	1	10	32	3 773	14	947	6	312	1	123	³⁾ 7	502						62	5 677	
VIII. Papirindustri					8	11 007			5	580	1	160	⁴⁾ 16	977						30	12 724	
IX. Lær- og gummiindustri			1	500	2	270	11	1 150	1	14										15	1 934	
X. Tekstilindustri					8	2 911												1	390	9	3 301	
XI. Beklædningsindustri . . .					17	4 012	5	281	2	225			⁵⁾ 5	500						29	5 018	
XII. Nærings- og nydelsesm- industri					16	1 912	35	1 330	17	1 698	4	141	2	435	⁶⁾ 7	3 045	4	94	85	8 655		
XIII. Polygrafisk industri . . .					1	1 800							⁷⁾ 3	1 690						4	3 490	
XIV. Bygge- og anleggsvirks.			1	165	15	1 597	32	1 529	2	52			⁸⁾ 26	5 293					5	3 221	81	11 857
XV. Transport					7	795	7	1 937	3	297	⁹⁾ 12	3 680	¹⁰⁾ 3	437					3	145	35	7 291
XVI. Sjøfart			3	93	11	7 975	1	16												15	8 084	
XVII. Forskjellige bedrifter .	1	27			1	23	12	4 981	7	508	4	274							1	2	26	5 815
Tilsammen	2	37	6	768	186	53 257	162	18 781	64	10 908	23	4 423	64	10 179	7	3 045	21	4 522	535		105 920	

¹⁾ Derav 2 tariffer med 710 arb. med adg. til indeksreg. 1. kv. 1927. ²⁾ Derav 1 med 25 arb. 2. kv. 1927. ³⁾ Derav 6 med 457 1. kv. 1927. ⁴⁾ Derav 2 med 510 2. kv. 1927, 14 med 467 1. kv. ⁵⁾ Derav 5 med 500 1. kv. ⁶⁾ Derav 6 med 3 020 2. kv., 1 med 25 3. kv. ⁷⁾ Derav 3 med 1690 1. kv. ⁸⁾ Derav 23 med 4898 1. kv., 2 med 180 2. kv. ⁹⁾ Derav 6 med 3 369 2. kv. ¹⁰⁾ Derav 2 med 120 2. kv.

I foranstående tabell er tariffene fordelt etter erhvervsgrupper og utløpstid. Fordelingen på kvartaler er foretatt etter den endelige utløpsmåned.

Tariffene med 2 års varighet er sågodtsom samtlige regulert i 1927 overensstemmende med fallet i leveomkostningene.

Loven om arbeidstvister krever at hver tariff skal inneholde bestemmelser om opsigelsesfrist hvis ikke utløpstiden er uttrykkelig fastsatt på forhånd, og loven setter fristens lengde til 3 måneder før utløpstiden når man ikke uttrykkelig er kommet overens om en annen opsigelsesfrist.

Tariffene i 1926 fordeler sig således etter opsigelsesfristens lengde:

	Under 1 mnd.	1 mnd.	6 uker	2 mnd.	2½ mnd.	3 mnd.	4 mnd.	Uop- gitt ¹⁾	Med fastsatt utløpstid	I alt
Antall tariffer	18	251	6	97	1	88	1	10	63	535
Antall arbeidere	3 771	32 785	1 871	16 727	300	24 047	427	257	25 735	105 920

Der er i 1926 i motsetning til foregående år et meget stort antall tariffer som skal utløpe uten opsigelse, idet deres utløpstid på forhånd er fastsatt.

III. Arbeidskonflikter 1926.

Materialet skriver sig som i tidligere år vesentlig fra fagforbundene, men man har også i stor utstrekning benyttet riksmeglingsmannens, kretsmeglingsmennenes og Norsk Arbeidsgiverforenings oppgaver til kontroll. Også «Arbeidsgiveren», Landsorganisasjonens Meddelelsesblad og en rekke andre fagblad og årsberetninger er benyttet til supplering.

Av økonomiske grunner trykkes heller ikke i år tabellene med de fullstendige opplysninger om hver enkelt konflikt, men kun tallene for de største konflikter, og en almindelig oversikt for samtlige. Det øvrige materiale vil være tilgjengelig i Byrået.

Det er antagelig lykkes å få opplysninger om de fleste arbeidskonflikter i året. Angående de forskjellige prinsipper for Byråets, Arbeidsgiverforeningens og Landsorganisasjonens konfliktsstatistikk henvises til Statistiske Meddelelser nr. 7, 1923. Det kan muligens synes påfallende at der i riksmeglingsmannens årsberetning anføres et mindre antall tilfelle av arbeidsstans og et mindre antall arbeidere i konflikt enn i Byråets statistikk. Grunnen er overveiende den at der er flere mindre konflikter som ikke er tatt med i riksmeglingsmannens beretning. Med hensyn til de enkelte arbeidskonflikter kan tallene også vise endel forskjell, idet riksmeglingsmannens beretning som regel angir tallene ifølge de oprinnelige meldinger om tariffoppgivelse, mens der til Byråets statistikk er søkt innhentet supplerende opplysninger som undertiden kan føre til at man er kommet til et noget forskjellig resultat.

I året 1926 er der forekommet i alt 113 konflikter. De mest omfattende var følgende:

¹⁾ Man har manglet selve tariffene og har ikke fra partene fått opplysninger om opsigelsesfristen.

	Varighet i 1926 fra — til —	Antall arbeidere	Tapte arbeids- dager
Sagbruksindustrien	1/2—15/2	2 000	24 000
Dalen-Portland Cement	1/3—16/8	320	44 160
Chr.a Portland Cement	6/3—16/7	550	58 850
Cementfabrikken Norge	20/3—31/12	180	42 840
Skotøiindustrien	24/4—10/6	2 000	74 000
Tekstilindustrien	26/4—10/6	2 500 ¹⁾	87 500
Bergverkene	26/4—10/6	2 200	77 000
Bygningsfagene	26/4—11/6	4 600 ²⁾	165 600
De Mek. Verksteder	26/4—10/6	9 500	332 500
Tendstikkfabrikkene	24/4—2/7	726	39 930
Treschow-Fritzøe	4/5—3/10	550	70 400
Oslo Kommune	} 16/6—22/7	3 243	100 533
Oslo Sporveier		1 100	34 100
Papirindustrien		15/8—2/10	12 700

Inndelingen av konfliktene etter deres karakter er i år sløifet, da avgjørelsen herav i mange tilfelle er usikker.

Ved Statens virksomheter har der i årets løp vært 2 konflikter ved to mindre anlegg.

Ved kommunale virksomheter har der vært 11 konflikter i 1926. Av størst betydning var kommunekonflikten i Oslo, som foruten de almindelige kommunale arbeidere også omfattet sporveienes funksjonærer og arbeidere og de kommunale arbeidsvogtmenn og varte fra 16 juni til 22 juli. Enn videre den kommunale bygningskonflikt i Oslo fra 12 mai til 16 juni. For øvrig må nevnes den langvarige sporveiskonflikt i Bergen. De øvrige kommunale konflikter gjaldt endel mindre elektrisitetsverk og var av liten betydning.

I alle større og mere omfangsrike konflikter i året har der vært meglet. Man henviser herom til riksmeglingsmannens beretning.

Avgjørende for konfliktenes størrelse er dels deres omfang, altså antallet av rammede arbeidere, og dels deres varighet.

Efter arbeidertallet fordeler konfliktene i 1926 sig således:

1 000 arb. og over	600—1 000 arb.	400—600 arb.	200—400 arb.	100—200 arb.	50—100 arb.	Under 50 arb.	Tils.
8	2	5	12	16	10	60	113

¹⁾ I meldingen om tariffoppsigelse var anført 4 500 mann, mens der i Tekstilarbejderforbundets årsberetning anføres 2 500 mann i konflikt.

²⁾ Meldingen om tariffoppsigelse lød på 3 200 mann. Disse arbeidet ved bedrifter innen Norsk Arbeidsgiverforening. Ifølge opplysninger fra Landsorganisasjonen deltok også en stor del uorganiserte arbeidsgivere i konflikten. Der anføres at der deltok i alt ca. 3900 organiserte bygningsarbeidere (dessuten mange uorganiserte). Murerforbundet (utenfor Landsorganisasjonen) opgir 6 à 800 mann i konflikt. På grunnlag herav har man anslått konfliktens omfang til ca. 4 600 mann.

Over halvparten av årets konflikter gjaldt et lite arbeidertall.

Efter konfliktenes varighet (løpende arbeidsdager) får man følgende fordeling:

Til og med 10 dager	11—30 dager	31—60 dager	61—90 dager	91—120 dager	121—180 dager	Over 180 dager	Tils.
11	24	36	11	9	14	8	113

Over halvparten av konfliktene hadde en varighet av 11—60 dager, omkring 37 pct. hadde en varighet av over 2 måneder, og ca. 10 pct. hadde en varighet av under 10 dager.

Det har også interesse å se hvorledes arbeidertallet fordeler sig efter konfliktenes varighet:

	Til og med 10 dager	11—30 dager	31—60 dager	61—90 dager	91—120 dager	121—180 dager	Over 180 dager	Tils.
Absolutt	242	4 173	41 953	1 528	2 106	1 090	395	51 487
Relativt	0,5	8,1	81,5	2,9	4,1	2,1	0,8	100,0

For størsteparten av arbeiderne, 81,5 pct. av samtlige, har konfliktene i 1926 varet fra 1—2 måneder. I denne gruppe faller årets største og viktigste konflikter, konfliktene angående vårtariffene for mekanisk industri, bergverks-, tekstil- og skotøiindustri, kommune konflikten i Oslo og konflikten i papirindustrien. Ca. 10 pct. av arbeiderne har vært over 2 måneder i konflikt, 7 pct. over 3 måneder. Ved 2 bedrifter innen Høvleriarbeiderforbundet har der vært konflikt 2 ganger i årets løp.

Man har også foretatt en fordeling av konfliktene efter det felles mål for deres omfang og varighet, de tapte arbeidsdager.

	Tapte arbeidsdager									
	Under 500	500— 1 000	1 000— 2 000	2 000— 5 000	5 000— 10 000	10 000— 20 000	20 000— 50 000	50 000— 100 000	100 000 og over	Tilsam- men
Antall konflikter	25	17	13	15	12	12	10	5	4	113

Sammenlignet med foregående år faller der i 1926 et adskillig større antall konflikter på de høieste grupper.

I gruppene over 20 000 tapte dager var der i 1925 8 konflikter eller 9,5 pct. av samtlige, i 1926 19 konflikter eller 16,8 pct.

Antallet av tapte dager er beregnet på samme måte som i tidligere år ved å multiplisere arbeidertallet ved konfliktens utbrudd med antallet av arbeidsdager konflikten varer.¹⁾ Som nevnt i tidligere årganger kan antallet av tapte dager aldri bli helt nøyaktig, da man ikke kan gå ut fra at arbeidertallet er konstant under en konflikt. Antallet av tapte dager kan derfor kun betraktes som et omtrentlig uttrykk for konfliktenes omfang og varighet.

Følgende fordeling av konfliktene på erhvervsgrupper viser hvilke fag der har vært særlig rammet av arbeidsstans:

	Konflikter	Arbeidere	Tapte dager
Utvinning av metaller	1	2 200	77 000
Jord- og stenindustri	8	1 347	155 945
Metallindustri	8	10 385	374 799
Kjemisk industri	1	726	39 930
Elektrisitets- og gassverk	6	53	3 792
Treindustri	25	4 537	187 693
Papirindustri	13	14 083	652 740
Lær- og gummiindustri	5	296	19 868
Tekstilindustri	6	2 567	94 666
Industri for beklædning	7	2 713	109 855
Nærings- og nydelsesmiddelindustri	3	658	16 168
Byggeindustri	16	5 710	210 616
Transport	7	2 117 ²⁾	73 190 ²⁾
Skogbruk	6	852	88 570
Forskjellige bedrifter	1 ²⁾	3 243 ²⁾	100 533 ²⁾
I alt	113	51 487	2 205 365
Herav Staten	2	35	1 343
» kommunene	11	5 364	182 065

Store konflikter forekommer i 1926 innen en rekke erhvervsgrupper, mens de året før samlet sig om noen enkelte.

Konfliktene fordeler sig således på årets kvartaler (etter begynnelsestid):

	Konflikter	Arbeidere	Konflikter	Arbeidere
1. kv.	31	4 689	3. kv.	16
2. »	56	31 737	4. »	10
				14 398
				663

10 av de konflikter som er ført op på 1. kvartal var allerede begynt i 1925.

¹⁾ Varigheten er regnet fra første konfliktsdag til første arbeidsdag etter konfliktens avslutning. Søn- og helligdager og andre regulære fridager er trukket fra. I en fløterkonflikt, som ikke var ordnet ved årets utgang, er varigheten regnet til sesongens slutt, idet man har fått opplysning fra vedk. fagforbund om hvor lenge de øvrige fløtere arbeidet i 1926.

²⁾ Kommunekonflikten i Oslo. Arbeidertall og tapte dager for sporveiene og vognmennene er ført på transportgruppen.

Følgende hovedtall gir en oversikt over arbeidskonfliktenes utvikling i de senere år:

	Konflikter	Arbeidere	Tapte arbeidsdager
1921	89	154 421	ca. 3 584 000
1922	26	2 168	» 91 000
1923	57	24 965	» 796 000
1924	61	63 117	» 5 152 000
1925	84	13 752	» 667 000
1926	113	51 487	» 2 205 000

1926 hadde et større antall konflikter enn hvert av årene 1921—1925. Også antallet av arbeidere i konflikt og antallet av tapte dager var meget betydelige i 1926, men lå dog adskillig lavere enn de tilsvarende tall i årene 1921 og 1924.

Rekke VII og VIII.**Trykt 1926:**

- Nr. 186. Norges handel 1924. (*Commerce.*)
— 187. Skolevesenets tilstand 1923. (*Instruction publique.*)
— 188. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1922. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
— 189. Norges jernbaner 1924—1925. (*Chemins de fer norvégiens.*)
— 190. Norges telegrafvesen 1924—1925. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
— 191. Sjømannsforsikringen 1923. Fiskeriforsikringen 1923. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
— 192. Kommunevalgene 1925. (*Elections en 1925 pour les conseils communaux et municipaux.*)
— 193. Forsikringsselskaper 1924. (*Sociétés d'assurances.*)
— 194. Norges industri 1924. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
— 195. Ulykkesforsikringen 1923. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
— 196. Alkoholstatistikk 1924—1925. (*Statistique de l'alcool.*)
— 197. Norges postvesen 1925. (*Statistique postale.*)
— 198. Den Norske Statskasses Finanser 1913/14—1926/27. (*Finances de l'État.*)
— 199. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1925—26. (*Salaires des ouvriers agricoles en 1925—1926.*)
— 200. Folkemengdens bevegelse 1923. (*Mouvement de la population.*)

**Norges Offisielle Statistikk, rekke VIII.
(Statistique Officielle de la Norvège, série VIII.)**

Trykt 1926:

- Nr. 1. Fattigvesenet 1922, 1923 og 1924. (*Assistance publique.*)
— 2. Meglingsinstitusjonens virksomhet. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1925. (*Entremise publique. Conventions collectives et conflits du travail en 1925.*)
— 3. Norges bergverksdrift 1925. (*Mines et usines.*)
— 4. Norges kommunale finanser 1923—1924. (*Finances des communes.*)
— 5. Norges sparebanker 1925. (*Caisses d'épargne.*)
— 6. Folkemengdens bevegelse 1911—1920. Hovedoversikt. (*Aperçu général du mouvement de la population en Norvège pendant les années 1911—1920.*)
— 7. Norges handel 1925. (*Commerce.*)
— 8. Norges fiskerier 1924. (*Grandes pêches maritimes.*)
— 9. Sykeforsikringen 1925. (*Assurance-maladie.*)
— 10. Skiftevesenet samt Overformynderiene 1923 og 1924. (*Successions, faillitis et biens pupillaires.*)

Trykt 1927.

- 11. Norges Brandkasse 1923—1925. (*Statistique de l'office national d'assurance contre l'incendie.*)
— 12. Lønninger 1925—1926. (*Gages et salaires.*)
— 13. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1923. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
— 14. Forbudsavstemningen 18 oktober 1926. (*Plébiscite du 18 octobre 1926 de la prohibition des spiritueux.*)
— 15. Den Norske Statskasses Finanser 1913/14—1927/28. (*Finances de l'État.*)
— 16. Det civile veterinærvesen 1924. (*Service vétérinaire civil.*)
— 17. Sinnssykeasylenes virksomhet 1925. (*Hospices d'aliénés.*)
— 18. Skolevesenets tilstand 1924—25. (*Instruction publique.*)
— 19. Norges jernbaner 1925—26. (*Chemins de fer norvégiens.*)

Rekke VIII.

Trykt 1927 (forts. suite).

- Nr. 20. De spedalske i Norge 1921—25. (*Rapport sur les lépreux en Norvège pour les années 1921—1925.*)
- 21. Forsikringsselskaper 1925. (*Sociétés d'assurances.*)
- 22. Folkemengdens bevegelse 1924. (*Mouvement de la population.*)
- 23. Sjømannsforsikringen 1924. Fiskeriforsikringen 1924 (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 24. Norges industri 1925. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
- 25. Fagskolestatistikk 1923/24—1925/26. (*Écoles professionnelles.*)
- 26. Ulykkesforsikringen 1924. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 27. Norges postvesen 1926. (*Statistique postale.*)
- 28. Landbruksareal og husdyrhold 1926. Representativ telling. (*Superficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1926. Recensement représentatif.*)
- 29. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1924. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 30. Norges skibsfart 1925. (*Navigatton.*)
- 31. Meieribruket i Norge i 1925. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1925.*)
- 32. Norges telegrafvesen 1925/26. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 33. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1926—27. (*Salaires des ouvriers agricoles 1926—1927.*)
- 34. Skogbrukstelling for Norge. (*Recensement de sylviculture.*)
- 35. Norges bergverksdrift 1926. (*Mines et usines.*)
- 36. Kriminalstatistikk 1923 og 1924. Med Hovedoversikt 1905—1924. (*Statistique de la criminalité pour les années 1923 et 1924. Aperçu général de la criminalité pendant les années 1905—1924.*)
- 37. Norges fiskerier 1925. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 38. Meglingsinstitusjonens virksomhet. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1926. (*Entremise publique. Conventions collectives et conflits du travail en 1926.*)

Det Statistiske Centralbyrå har dessuten bl. a. utgitt følgende verker:

- Statistisk Årbok for kongeriket Norge. Senest utkommet: 46de årgang 1926 og 1927. Oslo 1927. (*Annuaire statistique de la Norvège.*)
- Statistiske Meddelelser. Senest utkommet: 44de bind 1926. Oslo 1926. (*Bulletin mensuel du Bureau Central de Statistique.*)
- Månedsopgaver over vareomsetningen med utlandet 1926. Fjortende bind. Oslo 1927. (*Bulletin mensuel du commerce extérieur en 1926. Quatorzième année.*)
- Fortegnelse over Norges Offisielle Statistikk m. v. 1828—31 desember 1920. Kristiania 1889, 1913 og 1922. (*Catalogue de la Statistique officielle.*)
- Statistiske Oversikter 1914. Kristiania 1914. Statistiske Oversikter 1926. Oslo 1926. (*Résumé rétrospectif 1914 et 1926.*)

Samtlige verker er til salgs hos H. Aschehoug & Co., Oslo.

Av «Norges handel», årgangene 1911, 1912, 1913, 1915 og 1921, er Byråets beholdning meget knapp, hvorfor man vilde være takknemlig for å få overlatt eksemplarer av disse årganger.

28 september 1927.